

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
o cor. $\frac{1}{4}$, 4:50 fil.

M D

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

M D

Tot ce privește foata
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaițe bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Două telegrame.

Telegrama trimisă Maiestății Sale
din prilejul jubileului de 50 ani
al institutului pedagogic din Blaj,
din partea Exc. Sale D-lui Arhiep.
și Mitrop. Dr. Victor Mihályi.

*Maiestății Sale Francisc Iosif I,
împăratul Austriei, rege apos-
tolic al Ungariei*

Viena.

Cancelaria de cabinet.

Din ședința solemnă a aniversarului de 50 ani dela întemeierea preparandiei gr. cat. române din Blaj, în numele credincioșilor mei, a corporilor profesionale, precum și a celorlalte institute eclesiastice din loc, fiermi permis a mă proșterne înaintea tronului gloriosului Domnitor și a manifesta înaintea Maiestății Sale omagiul nostru credincioși tradiției veacurilor trecute. Rugăm pe Atotputernicul Dumnezeu să ocrotească pe Maiestatea Sa și Augusta sa familie spre gloria tronului și a țării Sale.

Victor Mihályi, mitropolit.

*

Nagyméltóságú

*Mihályi Victor, gyulafehérvári és
fogarasi gör. kath. érsek úrnak*

Balászfalva.

Viena, 18 Octomvrie.

Ö császári és apostoli kir. fel-
sége a balászfalvi görög katolikus
román tanítóképezde alapításának
50-ik évfordulója alkalmából Nagy-
méltóságod által egyháza hivei, a
tanári kar, valamint többi egyházi
testületek nevében előterjesztett ho-
dolatot megalégedéssel fogadni és a
hagyományos hűség eme megnyilat-
kozásáért legkegyelmesebben köszö-
netet kifejezni méltóztatott.

Legfelsőbb parancsra

Daruváry.

Pro patria et rege.

Serbarea jubilară a institutului
nostru pedagogic a fost fericit prilej
de o grandioasă manifestare de ali-
pire și supunere față de Majestatea
Sa Monarhul, care va rămânea me-
morabilă în istoria evenimentelor,
ce se perândă. Cuvântul Excelenței
Sale, părintelui mitropolit Victor,
ridicat pentru Maiestatea Sa gloriosul
nostru monarh, a stârnit aplauze
atât de furtunoase, ovații atât de
entuziasmate la adresa persoanei
sacratissime a Maiestății Sale, cum
numai vremile extraordinare o în-
registrează.

În legătură cu fondarea institu-
tului pedagogic, Excelența Sa pă-
rintele Mitropolit a relevat împre-
jurarea, că urzirea mai tuturor in-
stituțiilor noastre culturale este a
se datori mai întâi grației Maiestății
Sale Monarhului, care ca un părinte
purtător de grijă ne-a ocrotit de
atâtea ori în cursul glorioasei Sale
domnii. Recunoscător poporul ro-
mânesc, își face acum datoria sa de
supus devotat, înfruntând cu vitejie
năvala năpraznicilor dușmani pe
toate câmpurile de războiu, luptând
vitejește cu izbânzi admirabile
pentru țara noastră iubită și gloriosul
ei domnitor.

Fericit a fost ales momentul,
că acest cuvânt memorabil s'a spus
în cadrele unei serbări culturale ro-
mânești, la jubileul de 50 ani de
existență a institutului nostru peda-
gogic, a cărui întemeiere se dato-
rește în primul rând grației prea-
înalte a monarhului, părintele și
ocrotitorul nostru în atâtea rânduri,
când vorba era de progresul și
avântul nostru spre bine.

Poporul românesc a fost întot-
deauna recunoscător glorioasei Case
de Habsburg, pentru atâtea bine-
faceri, de cari ne-am împărtășit secolii
de-arândul. Coroana acestor bine-

faceri însă cuvine-se Maiestății Sale,
domnitorului nostru actual, care prin
înalta-i înțelepciune și dragoste

ne-a înzestrat cu o organizație
bisericească independentă și prin
aceasta cu o stare culturală înflo-
ritoare, care ne îndrumă la o
vecinică recunoștință pentru toate
timpurile.

Și dacă am arătat recunoștința
aceasta a noastră cu îmbelșugare
de câteori ne-a chemat tronul întru
apărarea patriei și a dinastiei, datu-
ni-s'a prilej în vremile aceste de
viforoase prefaceri a ne-o documenta
aceasta fără zăbavă și cu entusiasm
pretutindenea, unde suntem chemați.
În fața voinicilor noștri să spul-
beră vrăjmașii țării și ai dinastiei
la toate hotarele monarhiei, jertfele
noastre de sânge și avere sunt ne-
secate întru apărarea țării, entu-
siasmul nostru pentru dinastie și
patrie fără margini. În credința și
alipirea noastră față de tron neșo-
văitori, ne vom ști face datorințele
până la cel din urmă om și cea din
urmă fărâmatură de avere pentru
biruința armelor noastre.

Institutele noastre
de învățământ iată cum au crescut
generații întru frica lui Dumnezeu,
întru iubire de țară și alipire față
de tron.

O jumătate de secol a stat o
instituție românească în serviciul
culturii, a patriotismului și credinții
neclintite față de tron. Roadele ac-
tivității sale din acest restimp se
arată cu îmbelșugare acum în pa-
triotismul și jertfele aduse de un

popor pe altarul țării și al dinastiei. Căci în școlile noastre, după frica lui Dumnezeu, aceste vârtuți am învățat a le cultiva mai mult: iubirea de țară și credința față de tron.

Serbările jubilar ale Preparandiei din Blaj.

Blaj, la 18 Octomvrie 1915.

Institutul Pedagogic din Blaj și-a serbat Duminecă în 17 Octomvrie jubileul de 50 de ani dela deschidere. Imprejurările de tot grele n'au permis ca să se serbeze acest însemnat jubileu cu alaiu, cu adunare mare de intelectuali, și mai cu seamă de învățători. S'a făcut totul în cadre cât mai înguste, fără multă reclamă și paradă. Cu toate acestea însă a succedut destul de bine și cei ce au fost de față Dumineca trecută în catedrala s. Treimi din Blaj s'au depărtat mângâiați în suflet, pentru că au văzut că cu excepția alor puțini tot ce are Blajul mai bun a dovedit de astădată, că „acest institut e baza și fundamentul atât al culturii poporului cât și al instrucțiunii mai înalte și mai sublime, ce vine a se câștiga prin gimnaz și alte institute mai înalte de învățământ”, dupăcum accentuase la anul 1865 canonicul Ioan Fekete Negruțiu în proiectul său pentru înființarea de pedagogie în Blaj.

Liturgia solemnă a servit-o Capitlul Bobian dimpreună cu profesorii Institutului, și protopopul Reghinului Arton M. Popa, laolaltă zece preoți, doi diaconi și patru acoliți, iară elevii Institutului sub conducerea profesorului de cant Aron Papiu au cântat. Conform datinei vigente, în loc de priceasă Părintele Dr. Ioan Coltor, profesor la teologie și catehetul Institutului, a rostit predica ocazională. După rugăciunea amvo-

nului s'a cântat doxologia cea mare și apoi s'a servit un părăstas pentru întemeitorii, binefăcătorii și profesorii Institutului.

Deoarece singura sală încăpătoare a Blajului, sala de gimnastică, e ocupată de soldați și lucrători la șanțuri. Excelența Sa a binevoit a oferi catedrala pentru serbare și astfel din programul destul de bogat numai vorbirile, o declamare și o cântare s'au putut ținea. Serbarea a deschis-o vrednicul director Ioan Fekete Negruțiu, arătând în frumoase cuvinte însemnătatea zilei și exprimându-și bucuria că s'a îndurat Dumnezeu de acest Institut a ajunge anul 50-lea al existenței sale. A salutată apoi în cuvinte călduroase pe cel dintâiu profesor al acestui Institut, pe octogenarul canonic Gavrilă Pop, care înainte cu 50 de ani era profesorul diriginte al „institutului de pedagogie”. Bătrânul canonic apoi ne-a captivat cu salutul său vrednic și avântat, arătând greutatea începutului și spunându-și amintirile sale de pe acele vremuri și meritul acestui institut de a fi păstrat intactă și de a fi răspândit dulcea și frumoasa limbă românească. După *Rugăciunea* compusă de Nicolae F. Negruțiu, armonizată de Iacob Mureșianu și executată de corul elevilor cu acompaniament de pianino, elevul de pe cursul al treilea, Horia Botezan a declamat cu mult succes frumoasa odă ocazională alui Ovidiu Hulea, în care ni-se arată alegoric însetarea neamului nostru după învățatură și roadele bogate în ogorul luminării a dascălilor noștri fără nume și fără răsplată. Ultimul punct a fost dizertația „Momente din istoricul Institutului”, în care profesorul Ștefan Pop a arătat greutatea începutului, apoi nevoile continue ale acestui Institut, care mai cu seamă cu două neajunsuri a avut a se lupta: cu sărăcia și cu nepăsarea; dar acestea nu l'au împiedecat în lucrarea sa grea și plină de răspundere, așa că astăzi, când se împlinesc 50 de ani dela deschidere poate fi

mândru de isprava făcută, adecă de lumina răspândită în satele noastre.

La orele una Excelența Sa Metropolitană a întrunit la masa Sa ospitală pe toți foștii și actualii profesori ai Institutului, pe membrii capitlului, pe directorii celorlalte institute de învățământ din Blaj și pe inspectorul regesc de școli al comitatului Alba-inferioară, Ioan Nehéz din Aiud. La masă a luat cuvântul Excelența Sa, ținând un preafrumos discurs în care a arătat, că înțelepciunea și sufletul jertfător al Metropolitanilor Blajului a știut să susțină în butul tuturor greutateților acest Institut vreme de 50 ani fără ajutor străin, pentru că ei și-au pus nădejdea totdeauna în Dumnezeu, în scaunul apostolic și în Majestatea Sa Monarhul. În a cărui sănătate a ridicat paharul, cerând învoirea oaspeților ca în numele lor să-l trimită o telegramă omagială. Octogenarul și distinsul canonic Gavrilă Pop închină pentru sănătatea Excelenței Sale, asemenea și inspectorul Nehéz ridică paharul său pentru I. P. S. S., pentru că a știut să crească atari învățători, cari își fac datorința nu numai între pereții școlii și în societate, ci și pe câmpul de luptă, vărsându-și din belșug și cu vitejie sângele pe câmpiile triste ale Galiciei, și în munții țepiși ai Karstului și ai Sârbiei. După un cercle drăguț oaspeții au părăsit mângâiați în sufletul lor castelul Metropolitan.

Astfel a decurs această serbare jubilară nepretențioasă, dupăcum nepretențioasă a fost Preparandia Blajului în cei 50 de ani ai existenței sale. Oaspeți au fost puțini, căci timpurile sunt grele, cu sufletul însă au luat parte aproape toate institutele noastre de învățământ și culturale, mai mulți intelectuali și câțiva învățători, astăzi sergenți, trimițând depeșe și scrisori de felicitare și de urări de bine. Să dea bunul Dumnezeu, ca al doilea semi-centenar să fie tot așa de rodnic.

Rap.

FOIȚA.

Jubileul de 50 ani

al „Institutului pedagogic gr.-cat. Arhidiecezan din Blaj”.

Cuvânt festiv,

rostit la 17 Oct. 1915, în catedrala mitropolitană, de Ioan F. Negruțiu, director.

Excelența Voastră, Înalt preasfințite Părinte! Onorat public! Stimai colegi! Iubiți elevi!

Cu ajutorul Atotputernicului Dumnezeu, în 15 Octomvrie a. c. s'au împlinit 50 de ani, dela deschiderea „Institutului pedagogic gr.-cat. Arhidiecezan din Blaj”.

Ziua de 15 Octomvrie 1865 însemnează o dată memorabilă în istoria culturii noastre naționale.

Timp de o jumătate de veac, Institutul pedagogic din Blaj, a dat Arhidiecezei gr.-cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș, și poporului român întreg un număr însemnat de învățători, chemați să propage lumina în satele locuite de români, să fie propovăduitorii, Apostolii culturii și dragostei de biserică națională, de patria mamă și de neamul românesc.

Această sărbătoare jubilară dorim să fie manifestația recunoștinții generațiilor de azi pentru aceia, cari au întemeiat acest institut pedagogic „de mare necesitate”, și cătră toți aceia, cari un jumătate de veac au conlucrat la întărirea și prosperarea acestei școli românești.

Ajunși la sfârșitul unei perioade de 50 ani, în care timp această școală românească a întâmpinat greutateți, neajunsuri mari, în lipsa mijloacelor materiale trebuincioase, să aruncăm o scurtă reprivire asupra trecutului acestui institut pedagogic, fiindcă e bine și necesar să știm ce a fost în trecut, ca să putem merge înainte.

Vom schița numai câteva momente mai însemnate din viața institutului pedagogic din Blaj.

Până la 15 Octomvrie 1865, ziua deschiderii institutului nostru pedagogic, învățătorii pentru Arhidieceză se pregăteau așa: candidații de învățători veniau la Blaj, unde timp de 2—6 luni ascultau lecțiile învățătorilor școlii normale. Vedeau și se deprindeau acli în procedura învățământului. În sfârșit susțineau examenul și erau numiți și constituiți de învățători. Învățătorii din districtul protopopesesc al Giurgiului se pregăteau în Moldova.

Dela sine se înțelege, că învățătorii cu o pregătire așa de elementară nu puteau să presteze, decât o instrucție de tot primitivă.

Dar de altă parte și învățătorii de felul acesta erau puțini. Se simția tot mai mult necesitatea înființării de școli primare și în urmăre și lipsa institutelor pedagogice.

Pentru aceea Mitropolitul Alexandru Sterea Șuluțiu la anul 1853 face la guvern pașii necesari pentru întemeierea și deschiderea unui institut pedagogic lângă *catedrala episcopescă din Blaj*.

În memorabilul său raport dela 1864, cetim următoarele:

„În timpul funcționării mele întâi ca paroh, apoi ca vicar foraneu în Șimleul Selajului, cunoscând starea deplorabilă a instrucțiunii propriie la poporul gr.-cat.; aducându-mi aminte de greutatea și piedecile, ce i-se încrușează în cale, și din experiență convingându-mă, cumcă instrucțiunea populară, — prin vitregimea timpului rămasă îndărăt, — fără vre-un institut pedagogic, care să-și aibă locul lângă catedrala Episcopescă din Blaj, nu poate să prospereze”.

După multe promisiuni și târgueli în 3 Decemvrie 1858 i-se comunică Mitropolitului Șuluțiu hotărîrea Majestății Sale, să se ridice în Năsăud o școală preparandială pentru gr.-cat. din Transilvania, spre care scop s'a și destinat din fondul local 2350 floreni „pentru provederea învățătorilor și stipendiarea elevilor mai apti”. Tot în acest re-script se zice „că dacă în cursul timpului,

Profesorii Institutului pedagogic din Blaj.

— Contribuțiuni la istoricul Institutului. —

II.

Profesorii.

1. **Gavrilă Pop**, singurul în viață din profesorii, cari au funcționat la deschiderea institutului în 1865. S'a născut la 20 Noiembrie 1830, în Barei, comitatul Clujului din părinți neuniți. Studiile normale și gimnaziale le-a făcut în Cluj, în licențiarul Piaristilor, unde și-a câștigat o frumoasă cultură în literatura clasică și o rară deateritate în limba latină, pe care și astăzi o vorbește fără greș. Din cauza evenimentelor mari dela 1848—49 și-a întrerupt studiile; dar și timpul acesta l-a folosit bine, stând doi ani în Sibiu, unde își însuși limba germană. Reîntors la Cluj, în 1853 trece examenul de maturitate; apoi intră la teologie în seminarul din Blaj, unde făcu anul I, iar celelalte cursuri în Viena.

În anul 1858 e numit profesor de teologie la catedra studiului biblic, iar la 1865, când se deschide institutul pedagogic, primește și aci o slujbă, cea mai de frunte, de profesor diriginte. Ca atare aduse bune servicii institutului, unde nu erau nici oameni, nici mijloace. Cu toată greutatea, ce întâmpina în două catedre, el n'a succumbat, măcară eră bolnav. Energia învinse și ținu catedra trei ani de-a rândul, din luna Octombrie 1865 până la sfârșitul anului scol. 1867—68, când institutul primi nouă puteri. În vremea aceasta a propus o serie de studii: religioasă, didactică, pedagogică, metodică și fizică, fiind deodată și exhortatorul elevilor, plătit la an cu 30 fl.¹⁾

La 1870, fiind numit paroh și protopop

¹⁾ Prot. praes. metrop. 1865 Nr. 1096.

la Cluj, se desparte de catedră. Aci stă până la 1889, când a nimit a fost canonic în capitulul Bobian. În această calitate, ca și mai înainte, în păstoria sufletelor și la catedră, s'a distins prin o muncă largă și cinstită, în care puterile, voința de fer și corectitatea, în tot butul vrăstei înalte, nu l-au părăsit nici astăzi. A funcționat ani de-a rândul ca rector seminariului, ca inspector scolastic arhidiecezan, ca administrator al fondului Bazilitan, și ca controlor al casei centrale arhidiecezane.

Cumpănit în toate, tare în convingeri, zelos în casa Domnului, plinitor de datorie, s'a înfățișat pururi ca model, și și-a avut partea în toate mișcările culturale și naționale din Blaj și din comitat. Ca să tac de altele, amintesc ținuta bărbătească în luptele comitatense, unde cuvântul său domol, dar energic, chiar pe adversari i-a pus în respect.

Și măcară totdeauna a purtat slujbe grele, a putut să desfășure și pe teren literar o activitate bogată și folositoare. Activitatea sa de scriitor începe dela catedră și continuă până în prezinte. A publicat: *Istoria revelațiunii divine*, în două tomuri, testamentul vechiu și nou (1869); *Predici populare*, în patru tomuri (1884—1890); *Toma a Kempis*, românește tradus din latină (1893); *Cicero despre bătrânețe*, tradus de răposatul canonic Andreiu P. Liviu (1897); *Datinele romanilor dela înmormântări*, din care se vede câte datine au rămas la noi (1900); *Dicționar mitologic*, în patru broșuri (1901); *Odele lui Horațiu*, în șapte fascicule (1904—1909); Tomul I. din predici, ediția II, amplificată (1910); *Explicarea evangeliilor de duminică* (1912); *Părți alese din fabulele lui Esop*, pentru popor (1914); *Catehism mic*, pentru școlile elementare, cl. I și II (1913); *Istoria biblică*, pentru școlile populare (1914); *Istoria biblică*, pentru preparandii și gimnazii, edițiune nouă (1915).

De prezinte e canonic-cantor.

2. **Baziliu Crișan**, născut în Săcalul-de-câmpie (comitatul Turda-Arieș) la 6 Februarie 1841. Clasele gimnaziale le-a făcut în Sibiu și Blaj; studiile teologice în Viena. La 4 Septembrie 1865 e numit profesor ordinar la clasa III normală, cu salar anual de 400 fl. v. a. și „deputatul” îndatnat, „cu condițiune, că pe 15 Octombrie a. c. neamănat având a-se deschide cursul preparandiale aici în loc, *totdeodată să fi și profesor de pedagogie la acest institut preparandial*”²⁾. În anul scol. 1865—66 a propus pedagogia, iar după aceea a fost promovat la gimnaz, unde a stat până la 1870, când fu numit paroh în Șeulia-de-câmpie. La 1872 e strămutat ca paroh în satul său natal. Ca vice-protopop al Pogăcelej moare la 30 Martie 1878. Se spune, că eră om activ și foarte exact în catedra de profesor.

3. **Ioan Balințu**. S'a născut la 1830 în Petridul-de-jos (comitatul Turda-Arieș). Studiile gimnaziale le-a început în Cluj și le-a terminat în Blaj; cele teologice parte în Blaj, parte în Viena. Reîntors dela studii fu numit profesor și catehet la școlile normale și ca atare a funcționat dela 1855 până la 1868. În an. scol. 1865/6 și 1866/7 e profesor și la institutul pedagogic, de religie, matematică, geografie și economie. La 1868 trece profesor la seminarul teologic cu dogmatica, și rămâne la catedră până în 1870, când fu numit paroh în Sănmărtinul-de-câmpie. Moare la 4 Ianuar 1904. Pentru meritele câștigate în evenimentele dela 1848—49 a fost decorat cu crucea de argint cu coroană și cu ordul rusesc Sf. Ana cl. III în rang de cavaler. Ca dascăl, spun contemporanii, eră groaza școlarilor.

4. **Nicolae Ionașu**. S'a născut la 12 Octombrie 1842 în Roșia-de-Secaș (comitatul Albei-inferioare). Studiile gimnaziale le-a terminat în Blaj, tot aci și teologia. Încă în

²⁾ Prot. praes. metrop. 1865 Nr. 874.

se va descoperi lipsa de a se întemeia atari școli și lângă Ordinariate; și aceasta se va putea face fără îngreunarea statului, atunci să se ridice și acestea”. ș. a.

Memorabilul raport dela 1864 se încheie astfel:

„Și acesta este stadiul la care a ajuns după atâtea ostenele și rescripte obiectul școlii preparandiale, carea doriam și doresc să se ridice în Blaj, aci lângă catedrala arhiepiscopală”. ș. a.

Între motivele Mitropolitului Șulțiu în mai sus amintitul său raport dela 1864 aflăm următoarele:

„Având docenții chemarea sublimă de a sădi în inimile pruncilor primele schinte de religioasă și moralitate, — ca aceia să fie apți spre atare chemare înaltă, e neapărat de lipsă, ca dânsii să se evalueze sub inspecțiunea imediată arhiepiscopicească, de unde urmează, că trebuie să-și aibă institutul lângă catedrală”.

„Profesor de cant și de tipic nici nu se poate afla airea, decât lângă catedrală”.

Mitropolitul Șulțiu a cerut dela înaltul Regim 3000 fl. pentru ridicarea și întreținerea unui institut pedagogic în Blaj. Din suma aceasta 2530 fl. li „destinase pentru profesorii și docenții necesari; 400 floreni, să se facă

8 stipendii à 50 fl. pentru 8 preparanzi mizeri însă diligenți și cu purtare bună în toată privința; iar restul de 70 floreni să se folosească pentru cărți și alte necesarii la învățământ”.

Profesorii normali aveau dela stat un ajutor anual de 1515 fl.; de aceea pentru aceștia cere numai câte 120 fl. + 45 fl. rețut de cortel, ca remunerație pentru orele cari le vor propune la preparandie.

Ordinariatul în 24 Iunie 1865 sub nro 600, cere din nou asemnarea sumei de 300 fl. cât mai urgent, după ce sunt luate toate măsurile necesari la deschiderea institutului pedagogic din Blaj. În acelaș timp canonicul Ioan F. Negruțiu, președinte al comisiunii școlastice arhidiecezane, la însărcinarea Ordinariatului a și făcut un proiect amănunțit pentru înființarea și deschiderea la 1 Septembrie 1865, a Institutului pedagogic din Blaj.

În introducerea acestui proiect citim următoarele: „Imperativa necesitate de a înființa „Institutul de Pedagogie aci în Blaj, pentru Arhidieceză, e mai învederată decât să fie de lipsă a înșira aci momentele și motivele cari aceluiaș înființare o întefesc. Cel mai mare moment e recerința timpului de a înainta cultura poporului cu bun și mai cu mare succes, decât până aci; precum și împrejurările prezente, în cari ne aflăm, față

cu celelalte popoare locuitoare în această patrie, deoparte; iar de altă parte aceasta o pofteste și datorita de a ne salva onoarea înaintea lumii și față cu celelalte dieceze și ordinariatele acestora din Imperiul Austriac când pretutindenea se află institute pedagogice, și numai în Arhidieceza noastră până acum, nu”.

După acestea spune că la 7 Decembrie 1863, din încredințarea deputaților români în Senatul imperial a și făcut propunerea și s'a și luat în bugetul statului suma de 3000 fl. pentru înființarea și susținerea institutului pedagogic din Blaj; „care și trebuie să ni se deie, deoarece altcum nu-l putem înființa și apoi și noi plătim dare”. „Dacă nu ni s'ar asemna ajutorul de 3000 fl., fiindcă institutul pedagogic negreșit trebuie să se deschidă, să se deie din „Fondul Bazilitan”. Aceasta să se facă cu atât mai vârtos, fiindcă acest institut este baza și fundamentul culturii poporului”.

Drept aceea propune:

1. Cursul să se înceapă la 1 Septembrie și să țină doi ani. Un an de 10 luni.

2. Până la formarea profesorilor proprii, censurați din Pedagogie, să propună doi profesori seminariiali și unul dela școala normală, cu o remunerație anuală de 200 fl. din „Fondul Bazilitan”.

1865, ca teolog de anul I. a fost denumit „învățător de cant la auditorii de Pedagogie de aici din Blaj pe lângă remunerațiune anuală de 40 fl. v. a. din didactrul obvenind dela pedagogi¹⁾”. Dar se vede din cauza morbului, numai târziu îl vedem figurând în actele institutului. La 1869 figurează ca profesor de cant la institutele de învățământ din Blaj, prin urmare și la institutul pedagogic. Până la 1878 a funcționat ca suplent, iar atunci fu denumit de profesor ordinar, pentru cant și rit. Dela data aceasta rămâne în postul său, iubit de toți elevii și tovarășii, până la sfârșitul anului scol. 1900/901, când la cererea proprie după un serviciu de 32 ani, a fost trecut în pensiuine. Vestit căntăreț și mare tipicar, cunoscut în toată lumea românească din Ardeal. Moare la 4 Dec. 1906.

(Va urma.)

Dr. Ioan Rațiu.

România nu intră în războiu. — După părerile cercurilor guvernamentale în urma atitudinii provocatoare a Sârbiei e eschis ca România să ia arma în favorul puterilor ententei.

Convenție româno-bulgară? — După știrile ziarelor din Petrograd, între România și Bulgaria sustă o convenție încheiată în luna August. Despre conținutul acestei convenții nu s'a lansat încă nimic în publicitate. Obligațiunea convenției, după ziarul „Ruskoje Slovo“ depinde de anumit termen și evenimente. Diplomația ententei, abstrăgând de cuprinsul convenției, să străduiește să înduplece România ca să mobilizeze contra Bulgariei.

Rușii pretind libera trecere prin România. — Guvernul rusesc a decis să trimită număratoase trupe, cu scopul de a ajuta armata sârbescă, care e atacată de Bulgaria și de puterile centrali.

După comunicatele ziarelor germane, guvernele ententei sforțează guvernul României, să permită liberul transport de trupe, cari prin Dobruja vor ataca armatele bul-

Propune mai departe: să se creeze două stipendii, à 500 fl. pentru studenții dela Pedagogie sau Universitate.

Institutul pedagogic să se pună sub direcțiunea comisiunii școlastice arhidiecezane, înființate prin ordinul consistorial dela 28/16 Martie 1864 Nr. 228.

Și în urmă referentul propune: „Să se publice în circular deschiderea cursului pedagogic și să se îndemne tinerii, cari voiesc să fie învățători, să vină la Blaj, să facă cursul de 2 ani, că altcum nu li-se va da decret de învățător. Toți, cari vor absolva cursul, vor fi numai decât aplicați în locul celor, cari n'au terminat cursul pedagogic“ ș. a.

Proiectul a fost primit și Ordinariatul în 23 Sept. 1865 Nr. 960, prin ordin-circular face cunoscut clerului deschiderea institutului pedagogic la 15 Octomvrie st. n. 1865.

(Va urma.)

gare. Planul ententei a fost comunicat oficial guvernului român, a cărui atitudine, în aceasta chestie, până acum nu se cunoaște. Se anunță, că Delcassé nu a aprobat atitudinea violentă a guvernelor ententei față de România și acesta a fost motivul de și-a dat dimisia. Delcassé a afirmat, că Brătianu nu garantează liberă trecere pentru armatele rusești, fiindcă el e convins, că dacă România numai va protesta și nu va opune rezistență, atunci puterile centrali ar apăra neutralitatea României contra ei.

Anglia a declarat războiu Bulgariei. — Ministrul de externe englez comunică: Bulgaria a anunțat, că față de Sârbia e în stare de războiu și e aliata puterilor centrale. După aceste Anglia a comunicat Bulgariei, prin reprezentatul diplomatic al Svediei la Londra, că începând cu 15 crt. orele 10 de seara între Anglia și Bulgaria e stare de războiu.

Francia încă a declarat războiu Bulgariei. — Agenția „Havas“ comunică din Paris următoarele: Fiindcă Bulgaria, a pășit în războiu alături de inimicii nostri contra unui stat aliat cu noi, guvernul republicei franceze, cu datul de 16 Octomvrie declară, că între Francia și Bulgaria e stare de războiu.

Lupte violente cu Sârbii. — Agenția „Reuter“ primește din Londra o depeșă oficială, sosită din Niș, care comunică, că cu Sârbii decurg cele mai îngrozitoare lupte.

Războiul european.

Datul de 17 crt. a adus cele mai frumoase rezultate trupelor aliate, de când s'a început ofensiva generală contra Sârbiei. Trupele lui Kövess și Galwitz, ne relatează comunicatul lui Höfer, au ocupat punctul Avala, care e de mare însemnătate strategică. Trupele aliate, cari progresează pe ambele laturi ale Morava-ei, au capturat dela sârbi 68 tunuri. Spre sud-vest de Semendria și sud-ost de Pasa-revac germanii din nou au respins trupele inimice.

Pe frontul sârbo-bulgar, armatele bulgare de sub conducerea generalului Bojadjeff au forțat trecerea la cursul infericr al Timocului, spre Negotin. Spre vest de Knyasevac trupele bulgare au luat cu asalt culmea Glogovica, au prins 200 ostași sârbi și au capturat 8 tunuri. Ele înaintează în direcția Pirot-ului.

Noua ofensivă anglo-franceză, anunțată nu de mult, iarăș stagnează. Suprema comandă germană comunică un ordin de zi al mareșalului Joffre, care cuprinde instrucțiunea armatelor înaintate de începerea mării ofensive. În ordin se arată superioritatea numerică a trupelor aliate. E tot mai invederat, că acțiunile lui Joffre și French se pot conzidera de eșuate.

Diverse.

Procesiuni sacre pentru învingere. În 17 crt. au avut loc în Viena impozante procesiuni sacre sub conducerea primatului de Viena. La procesiune au luat parte și membrii familiei imperiale. În biserica sf. Ștefan s'a celebrat sf. liturgie la care a asistat și moștenitorul tronului Francisc Iosif. La sfârșitul s. liturgii publicul a cântat imnul austriac. Pe strade s'au făcut ovatii furtunoase membrilor familiei imperiale.

Contele Stürgkh în audiență. Ministrul prezident austriac, contele Stürgkh Duminecă s'a prezentat în audiență la Monarchul. Audiența a durat 1 oră. Tot atunci s'a acordat audiență și ministrului comun de externe, contele Burian.

Fondul Ioan M. Moldovanu. Contribuire la *Musa studenților din Blaj* dela: Dr. Alexandru German medic, Bistrița 50 cor., Nic. Togan protopop Sibiu, dela un anonim 5 cor., Alex. Târnavean protopop, Pogăceaua 10 cor. În amintirea soțului sau neuitat Anchedim Șoldea, colonel, a contribuit dna văd. Elena Șoldea 20 cor., Despărțământul Murăș-Ogorheiu al Asociațiunei în loc de cunună pe sicriul avocatului Dr. Bucur Băra 20 cor. — Primească expresiune de mulțămită. *Direcțiunea gimnazială.*

Noui chemări în România. Pe baza ordinațiunei regale este chemat la serviciu de arme contingentul din 1916. Militarii activi deocamdată nu se concediază.

Bravura unui soldat român. De pe câmpul de luptă rusesc, ni se serie: Ar fi păcat să se treacă cu vedere meritele unui soldat brav al neamului nostru și anume *Grigore Vieș*, subofițer din reg. 63, comp. 11, care la începutul războiului a fost sergent în Bistrița, și plecând pe câmpul de bătălie, s'a luptat până în ziua de azi cu bravură în Galiția și pe câmpiile Rusiei, și a avut norocul să nu fie atins de un glonț. Superiorii lui, încredințându-se de bravura acestui ostaș român, l'au avansat la rangul de sergent-major de stat, apoi a fost decorat cu *medalia de aur, clasa I, medalia de argint clasa a doua*, iar de câtră comandantul armatei germane cu „*Crucea de fer*“, „*Kriegs Verdienst Kreuz*“, iar astăzi a fost avansat la rangul de *Ofizierstellvertreter*.

Dorim și mai departe cele mai bune succese bravului nostru camarad. (F. P. R.)

Circulația poștei de războiu. Pe baza noii ordinațiuni a ministrului de comerț, colecte se pot speda, pe lângă observarea condițiilor publicate, la următoarele poște: 6, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 20, 23, 27, 28, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 51, 53, 55, 61, 63, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 78, 81, 85, 87, 88, 91, 92, 93, 94, 98, 104, 106, 109, 113, 115, 116, 119, 120, 125, 132, 139, 148, 149, 157, 161, 162, 164, 166, 167, 169, 173, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 206, 207, 208, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 228, 251, 252, 254, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 316, 319, 320, 321, 322, 323, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 350, 351, 352, 353, 355, 507, 600, 601, 602, 603, 604, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 630 și în Sarajevo.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Augustin Gruția.

¹⁾ Prot. praes. metr. 1865 Nr. 1073 din 21 Oct.